

ELEMZÉS

Dr. Hankiss Ágnes¹

Terrorista hálózatok

A C-79-es dosszié

*“Just like they used our technology against us,
we can use their planning process against them.”*

Valdis Krebs²

Abstract

Ramirez Ilic Sanchez, alias Carlos, the leader of the extremist left terrorist organization named „World Revolution” entered Hungary twenty-nine times between 1979 and 1982. He held meetings with the members of his network in Budapest and enjoyed the hospitality of the régime for shorter and longer periods. As the dossier signed C-79 with plenty of rotating names, covernames and photos, compiled by the Hungarian counterintelligence department III/II states:

¹ címzetes egyetemi docens, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Terrorelhárítási Tanszékének oktatója

² „Pontosan úgy, ahogyan ők a mi technológiánkat használják ellenünk, mi az ő tervezési módszerüket használhatjuk ellenük.” KREBS, Valdis: Connecting the Dots. Tracking Two Identified Terrorists, <http://www.orgnet.com/prevent.html> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 19.)

ELEMZÉS

„...Carlos and his group has established their basic operations in Budapest, because they believe our country would ensure the safest conditions for preparing and organising their actions and plans... They feel so safe that they are continually importing and accumulating technical instruments, arms, explosives needed for the perpetration of terrorist actions.” The article tries to find some similarities and differences in the structure of the network of Carlos and that of Islamist terrorist groups. It includes on the one hand the map of the terrorist cell of the 9/11 revealed after the attack, and on the other hand refers to the personal network behind the most brutal terrorist attacks in the last years in Europe the ISIS has been responsible for, analysed in detail by the author of this article in a paper previously published.

Amikor Carlos budapesti tartózkodásáról készülő írásomon dolgoztam elsősorban azoknak a dokumentumoknak az alapján, amelyeket az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában találtam³, tisztában voltam azzal, hogy számos irat, amelyeknek a létezéséről hallomásból tudtam, a levéltári gyűjteményből hiányzik. A Lengyel Nemzeti Emlékezet Intézetéhez fordultam: szerencsém volt. Megkaptam azt a 341 oldalas dossziét, amelyet C-79 fedőnéven a Belügyminisztérium III/II-es csoportfőnökségén állítottak össze „A „Carlos” fedőnevű terrorista által vezetett, „VILÁGFORRADALOM” elnevezésű nemzetközi terrorszervezet tagjainak, közvetlen és közvetett kapcsolatainak dokumentumgyűjteménye.” címen.

Akkoriban, amikor a C-79-es dosszié hozzám került, elsősorban Carlosék budapesti tevékenysége, mozgása érdekelt,

³ HANKISS Ágnes (2010): Terroristák Budapesten. Hamvas Intézet – ENP Képviselőcsoport. 2010.

ELEMZÉS

a hozzájuk kapcsolódó operatív tervek és jelentések, és ezért ez az anyag, amely kapcsolatrendszerük száraz adatait tartalmazza, nem hozott igazán lázba. Most azonban, az ISIS európai merényleteinek a háttérében álló hálózatok kutatása közben eszembe jutott, hogy nem csupán az Al-Kaida hálózati modellje, hanem a még korábbi előzmények is érdekesek lehetnek. Ebből a szempontból pedig a C-79-es dosszié igen gazdag forrásanyagnak bizonyult.

A terrorista hálózatok vizsgálata a New York-i 9/11-et követő években indult el és fontos megállapításokat hozott. Az utóbbi években azonban – mind szakmai fórumokon, mind a közbeszédben – a magányos elkövetés és általában a magányos radikalizáció jelenségköre került az érdeklődés homlokterébe. Noha az elmúlt évek súlyos európai terrortámadásai mögött megmutatható – nyílt adatbázisokon keresztül, azaz az OSINT eszközeivel is –, az a hálózati láncolat, amely bizonyítja, hogy az elkövetők nem voltak magányosak, mivel mindegyiküket csupán egyetlen személyes láncszem választotta el az Iszlám Állam Külső Műveleti Parancsnokságától és vezetőitől.⁴

A New York-i terrortámadást végrehajtó sejt kapcsolati hálójának a feltárása elsősorban Valdis Krebs nevéhez fűződik⁵. Elkülönítve a véletlenszerű és a szándékos kapcsolatokat Krebs azt vizsgálta meg, hogy az utóbbiak közül melyek tekinthetők a legerősebbnek, illetve, kik azok a személyek, akik a legtöbb és a legszerteágazóbb kapcsolatokkal rendelkeznek. Krebs

⁴ HANKISS Ágnes (2017): A magányos merénylő legendája, Magyar Idők, 2017. július 1.

⁵ KREBS, Valdis: i. m.

ELEMZÉS

modelljével másutt részletesebben is foglalkozom⁶. Itt csupán egy konkrét, ott nem említett eseten keresztül szeretném bemutatni a hálózatok felderítésének kiaknázható lehetőségét. A 2000-es évek elején a CIA tudomására jutott, hogy két, terrorizmussal gyanúsítható, az Al-Kaidához kapcsolható személyről, Nawaf Alhazmiról és Khalid Almidharról fénykép készült, amint két ismert terroristával találkoznak Malajziában. Malajzia egyébként az iszlamista terrorhálózatok egyik fontos földrajzi csomópontja, ahol "a térségben elkövetett terrorcselekmények száma az elmúlt tíz évben ugrásszerűen növekedett".⁷ A találkozó után mind a ketten visszatértek Los Angelesbe, ahol közösen tartottak fenn lakást. Felmerül a kérdés: miből tudhatjuk, hogy valami jelentős összefüggés nyomára bukkantunk? Legtöbbször nem tudhatjuk – válaszolja meg Krebs a kérdést. Valóban, fontosnak látszó, de valójában mellékes, valamint mellékesnek látszó, de a későbbi események tükrében perdöntő információk sűrűjében könnyű eltévedni. Lehet, hogy ez történt például az "Able Danger" ismert esetében ... és nem más vagy több. "Able Danger" volt a fedőneve egy különlegesen titkos, katonai hírszerző egységnek, amely egy évvel 9/11 előtt feladatul kapta az Al-Kaida rejtett sejtjeinek és kapcsolati térképének a felderítését. Amikor a 9/11-es tragédia után kiderült, hogy Mohammed Attának, a támadást végrehajtó sejt vezetőjének a neve már korábban feltűnt a térképükön, de az információt nem osztották meg senkivel, durva bűnbakképzés és politikai vádaskodás célkeresztjébe kerültek. Noha nem föltétlenül történt bűnös mulasztás vagy szándékos információ-visszatartás, inkább, ahogy mondani szokták, könnyű volt okosnak lenni: utólag.

⁶ HANKISS Ágnes: A „magányos farkas” legendája. Terrorista hálózatok. Hamvas Intézet, Arc és álarc, 2017/2. Megjelenés alatt.

⁷ KASZNÁR Attila (2017): A Távol-Kelet terrorszemponú biztonsági kockázatai. Hamvas Intézet. Arc és Álarc. 2017. 1. szám. 101-105. o.

ELEMZÉS

A Krebs által bemutatott fenti esetben azonban korántsem lehetett kizárni, hogy Alhazmi és Almidhar valami rosszban sántikál: a USS Cole elleni, 2000 októberében elkövetett robbantásos terrortámadás egyik fő gyanúsítottja, Khallad ugyanis szintén jelen volt a januári malaysiai találkozón. A feladat adott: összekötni az elsődleges szálakat, és azután kiszélesíteni a kört a kapcsolatok kapcsolataival és meghatározni a csomópontokat. Ha ez akkor megtörténik, egyrészt láthatóvá vált volna, hogy mind a 19 gépeltérítő két lépésnyi távolságra állt a 2000-ben felfedezett két gyanúsítottól. Másrészt pedig a hálózati kapcsolatok vizsgálata már itt feltárta volna Mohammed Atta vezető szerepét. Nem állíthatjuk persze, hogy pusztán ezzel megelőzhető lett volna, ami bekövetkezett. De ha ebből a hálózati térképből kiindulva Mohammed Attát felteszik a radarra, és követik a kommunikációit és a pénzmozgásokat – főként ezek ismétlődő mintáit –, nem zárható ki, hogy az ő lekapcsolásával az egész műveleti sejt összeomlott volna. Egy másik példa: a 2006 júniusában letartóztatott kanadai terrorsejt felderítése is hálózati elemzéssel történt. A kanadai terrorelhárítás számára radikális website-ok kommentelői nyújtották a belépési pontot a hálózat külsőbb köreibé és vezettek el – a kapcsolati láncon keresztül – azokhoz a terroristákhoz, akik maguk nem használták ezeket a web-site-okat, hanem fedett sejtként tevékenykedtek. 2006 augusztusában pedig egy transzatlanti járat felrobbantásának a forgatókönyvét sikerült felderíteni azzal, hogy a brit terrorelhárítás egy pakisztáni információ nyomvonalát követve megtalálta a belépési pontot, és felrajzolta az érintett kapcsolatok koncentrikus köreit.

A Krebs és mások által kidolgozott hálózati modell tükrében próbáltam meg összerakni a Carlos-csoport kapcsolati térképét. Előrebocsájtva persze, hogy a C-79-es dosszié Carlos hálózatának nem az egészét, csupán azt a szeletét tartalmazza, amely – a budapesti tartózkodások és találkozók

ELEMZÉS

összefüggésében –, közvetlenül a magyar állambiztonsági szervek látóterébe került. De talán így is rávilágíthat a 70-80-as évek egyik legfontosabb extrémista baloldali terrorcsoportjának és az akkori iszlamista, elsősorban arab-palesztin szervezetek hálózatának, szövetségének néhány sajátosságára.

A „Világforradalom” elnevezésű terrorszervezet alapítója és vezetője Ramirez Ilich Sanchez, azaz Carlos, avagy Fawez, 1979 júliusa és 1982 februárja között huszonkilencszer lépett be Magyarországra dél-jemeni diplomataként Adil Fawaz Ahmedként, majd Mohamed Ali Aedaroosként, szír diplomataként Khouri Michel, majd Haddad Michel néven. Az arcképcsarnok a Magyarországra beutazó terroristák váltogatott nevekre szóló útleveleivel, cserélgethető fedőneveikkel, magyarországi beutazásaik dátumaival és szállodáik, szállásaik felsorolásával elég meghökkentő. Világossá válik belőle, hogy nem csupán maga Carlos és néhány társa élvezte ideig-óráig a Kádár-rendszer vendégszeretetét, hanem éveken keresztül terroristák sokasága számára volt valóságos karneváli átjáróház és sokszoros találkozási pont Magyarország. Amint maga az állambiztonsági jelentés összegzi: *„C-79 fn. ügyben végzett folyamatos operatív ellenőrzésünk bebizonyította, hogy Carlos és csoportja fő bázishelyét Budapesten alakította ki, mivel meggyőződésük szerint hazánk területén lehet a legbiztonságosabb körülmények között pihenniük, és felkészülniük a további elképzeléseik, terrorakcióik megszervezésére. Biztonságérzetük olyan mérvű, hogy a birtokukban lévő különböző diplomata útlevelek felhasználásával folyamatosan terrorcselekmények végrehajtásához szükséges technikai eszközöket, fegyvereket, robbanóanyagokat hoznak be és halmoznak fel budapesti bázislakásukon.”*

1979 augusztus végén a III/II. csoportfőnökség konspirált kutatás során találja meg a csoporttal kapcsolatban álló külföldi

ELEMZÉS

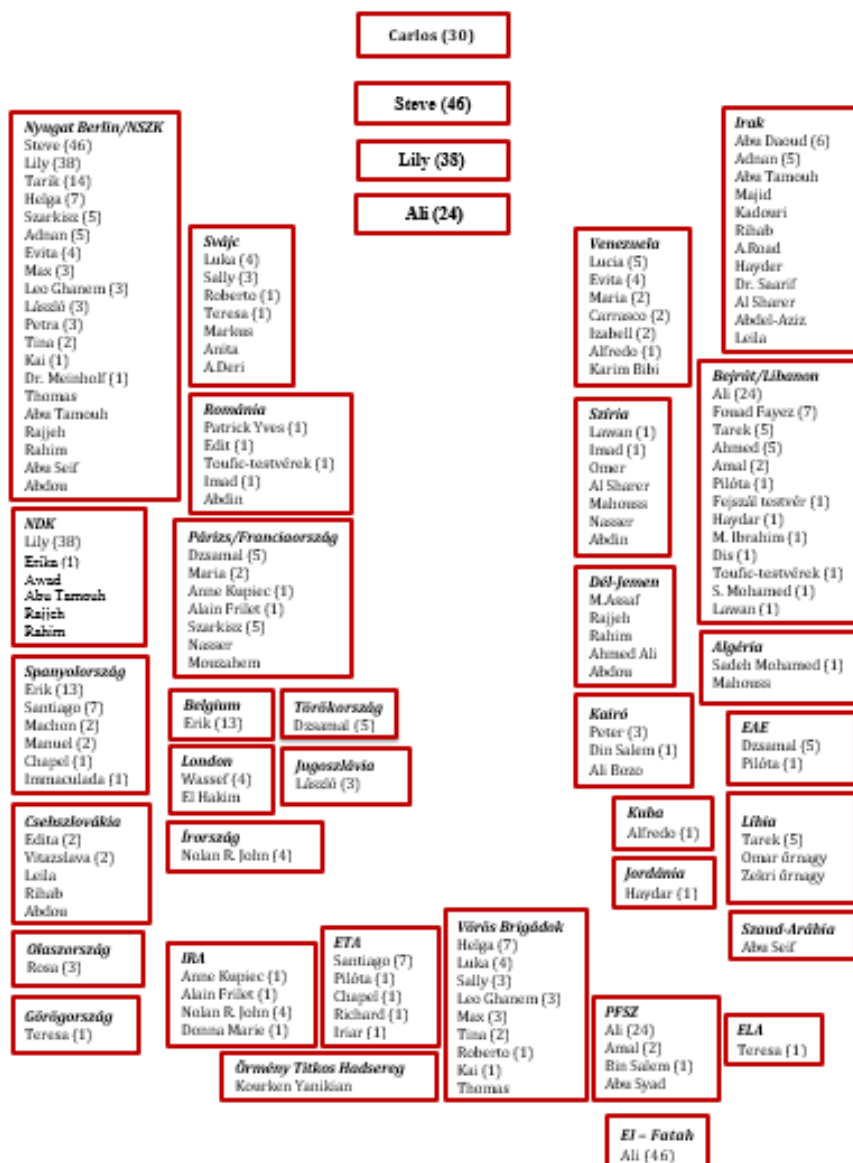
állampolgárok névsorát. Ennek a névsornak, a találkozókra vonatkozó feljegyzéseknek és más adatoknak az alapján állítják össze azt az, ahogy nevezik, „album”-ot, amelybe három kapcsolati típus kerül bele: 1. Szervezeti tagok, akik beutaztak Magyarországra 2. Szervezeti tagok vagy velük kapcsolatot tartó személyek, akikre vonatkozóan „baráti állambiztonsági szerv” adott információt és 3. A szervezethez kapcsolható, de csekély adattal felruházható személyek. A C-79-es dosszié azonban csak az 1979-82 közötti időszakot fogja át. Carlosék azonban még 1984-ben is jó néhányszor megfordultak Magyarországon.⁸ Az alábbi térkép azonban – egyelőre – csupán a személyes adatokkal igen alaposan körülbástyázott C-79-es gyűjtemény alapján összeállítható kapcsolatrendszert tükrözi. A nevek mellett álló számok a Magyarországra történő beutazások számát mutatják. Az egyes személyek a táblázatban, amint a forrásanyagban is, hol valódi nevükkel (itt annak rövidített változatával), hol valamelyik fedőnevükkel szerepelnek. A nevek és álnevek, fényképek, személyes adatok, útlevel-másolatok kaotikus tömegéből sokszor nehéz volt kiválogatni az összetartozó ismérveket, és biztonsággal azonosítani egyik-másik szereplőt. Carlos hálózata, legalább is ahogyan a budapesti metszetből nyomon követhető, legalább harminc olyan országra kiterjedt, ahol Carlosék így vagy úgy tevékenykedtek, összekötőkkel, kapcsolatokkal rendelkeztek, vagy egy-egy személy konkrét feladatot, megbízást teljesített a számukra. Nem számítva bele ebbe azokat az országokat, ahol valaki született, tanult vagy csupán rövidebb-hosszabb ideig lakott, noha ez önmagában véve is a szervezet számára kiaknázható merítést nyújthatott. Ki, honnan érkezett Budapestre, és közvetlenül hova utazott tovább? Ez a mátrix sem volna érdektelen. Ha jelen idejű

⁸ ABTL 4.1.A-2019.

ELEMZÉS

ügyről volna szó, elhárítási szempontból az útvonalak nyomon követésének akár kiemelt fontossága lehetne. De erre itt nem térhetek ki. Csupán egyetlen említésre méltó mozzanat: Carlos és társai nem egy esetben Moszkvába utaznak tovább Budapestről, vagy Carlos Moszkvából érkezik. Apró érdekesség: van valaki, aki évekkal megelőzte Carlost és társait Budapesten. Abdullah Ahmed, „Tarek” Nyugat-Berlinben élő dél-jemeni diplomata, líbiai állampolgár, elektronikai berendezések és fegyverek beszerzésével és csempészetével foglalkozik. Először 1975. július 21-én érkezik kocsival Magyarországra, és úti céljaként bizonyos Oláh Frigyes zuglói lakását jelöli meg. 1977-ben a Balatonra megy, 1978 nyarán pedig már iraki útlevéllel érkezik. Ezután még négy alkalommal utazik be Magyarországra Carloshoz.

ELEMZÉS

ELEMZÉS

Vertikális és horizontális tengely

A táblázatból jól látszik, kik voltak Carlos operatív értelemben legfontosabb kapcsolatai. Ők négyen alkotják a hálózat gerincét, vertikális tengelyét, fogják össze a szerteágazó kapcsolatrendszert. Ez a táblázat azonban nem igazi hálózati térkép, csak a földrajzi és szervezeti hálót mutatja. Az egyes személyek közötti sűrű kereszt-kapcsolatokat nem rajzoltam be, ezeket csak részleteikre bontva lehetne áttekinthetően ábrázolni. Négyük esetében beutazásaiknak a száma is mutatja központi szerepüket: ők tartják a kapcsolatot az összes többivel, akciók szervezőivel és végrehajtóival, helyi összekötőkkel, politikai szereplőkkel, állami támogatókkal. Strehl Fred-Jürgen, azaz „Steve”, Carlos teljes jogú helyettese, aki egy nyugatnémet terrorcsoportból „igazolt át” Carloshoz. A kezében minden szál összefut. Carlos fő hírszerzője és Európa-felelőse. Magdalena Kopp, „Lili”, Carlos élettársa (felesége?), nyugat-berlini összekötője és futára az NDK-ba is. Az algériai születésű, dél-jemeni állampolgár, szír diplomata, a szervezet egyik fegyver- és pénzszállítója, és egy bejrúti akciócsoport vezetője, Ahmed Ben-Hamid, „Ali” is sokfelé eljár Carlos képviselőjében. Korábban az El-Fatah palesztin szervezethez tartozott, ahonnan kivált, de továbbra is vállal számukra megbízásokat, a PFSZ hírszerző tisztjeként pedig biztosítja az összeköttetést a budapesti Szíriai Nagykövetség és Carlosék között.

Politikai vagy/és logisztikai értelemben fontos kapcsolatok azok a horizontálisan elhelyezkedő személyek is, akik egy-egy terrortámogató állam magas rangú tisztviselőiként, diplomatáiként távolból látták el a szervezetet információkkal, fegyverrel vagy pénzzel. Az ő szerepüket nem tükrözi a beutazások száma. A kulcsszereplőkön keresztül azonban egy-két lépésben el lehet jutni hozzájuk. Például „Salem” őrnagy, a líbiai titkosszolgálat egyik vezetője, akivel Carlos 1980 január elején tárgyal. Aboul-

ELEMZÉS

Hosn Refaat, a „Pilóta”, aki Libanonban üzleti vállalkozást vezet, és az Egyesült Arab Emírségek Véderő Minisztériumának megbízottjaként üzleti tárgyalásokat folytat egy spanyol repülőgépgyártó céggel, 1981 őszén keresi fel Carlost Budapesten. A sógorán keresztül pedig Refeat összeköti a Carlos-csoportot az ETA-val, a baszk szeparatista terrrorszervezettel is. Abu Daoud és Bin Salem, a Palesztin Felszabadítási Front két rivalizáló vezetőjének az ellentétét Carlos igyekszik a maga javára fordítani. Carlos kapcsolata Moshem Assaf, a dél-jemeni külügyminisztérium vezető munkatársa is, aki a dél-jemeni kiképzőtábor létrehozását szervezi. Vagy Rajjeh, dél-jemeni nagykövet Berlinben, aki a fegyverszállításokat intézi. Zekri őrnagyot, Kadhafi személyi titkárát is Assaf ismerteti össze Carlos-szal. Iraki baloldali vezetők, Road „elvtárs” vagy Haydar „elvtárs” is megtalálható Carlos magas rangú kapcsolatai között. El-Din, „Lawan”, Abu Daouddal érkezik Budapestre. „Lawan” libanoni állampolgár, a Kurd Demokrata Párt elnöke, és ő hozza tető alá Carlos és a szír titkosszolgálat közötti együttműködést. Carlos angliai megbízottja, a szír Daoud Wassef, a Skyserv LTD londoni igazgatója.

Carlos hálózata és a dzsihadista hálózatok között vannak hasonlóságok és különbségek is. Az iszlamista terroristák között – ellenséges közegben – mindig a legfontosabb kapcsolatok a legrejtettebbek, hiszen ezeket kell a leginkább védeni a dekonspirációtól. Bin Laden kidolgozott egy olyan modellt (halála után találták meg pakisztáni házában), amely a közeli és távoli kapcsolatok dinamikáját nagyon tudatosan használja és manipulálja. Mohammed Atta csapatának a tagjai, amikor beléptek az USA-ba és megkezdték a felkészülést a terrortámadásra, alámerültek, és azok, akik gyerekkoruk óta ismerték egymást, például egy iskolában tanultak Németországban, csak kivételes és feltétlenül szükséges okból

ELEMZÉS

találkozhattak, és nem kerülhettek ugyanarra a repülőgépre. Carloséknak azonban a Varsói Szerződés országaiban nem kellett lebukástól tartaniuk. Egy 1982. január 30-án készült jelentésében például igen sajtószerű módon érhető tetten a magyar állambiztonsági szervek ambivalens viszonya a terrororganizációhoz. Miközben célul tűzik ki a kiszorításukat, amelyet azonban „kulturáltan kell megoldani”, ugyanakkor megállapítják: „Ügyelni kell arra, hogy CARLOS és fő segítőtársai ne kerüljenek az ellenséges speciális szervek kezei közé.”⁹

Az ISIS súlyos európai merényleteinek a hálózati hátterét vizsgálva jól látszik, hogyan különül el a vertikális és a horizontális tengely. A vertikális tengely kulcsszereplője Abdelhamid Abaaoud, aki összekötő láncszemet jelent az Iszlám Állam vezetése és az egyes merényletekben szerepet játszó terroristák között. Hasonló szerepet tölt be, mint Carlosnál „Steve”. Ugyanakkor az irányítás modelljét tekintve a „Világforradalom” vezetése egyszemélyes: Carlos a főnök, ő irányít, minden információ hozzá fut be. Carlos mindazokat, akik egyenrangúak, mivel a maguk államának, pártjának vagy szervezetének magasabb köreihez tartoznak, mindenképpen maga alá akarja gyűrtetni. Az Iszlám Állam működésében, úgy tűnik, nagyobb önállóság és döntési szabadság jutott a parancsnokságok, egységek, régiók közvetlen főnökeinek, de a többszörös lojalitás náluk aligha volna elképzelhető. A Nyugat-Berlinben működő Vörös Brigádokat, például egyik összekötőjüket, Helgát Carlos folyton gyözködi, hogy „csak alárendeltségben tudnak megfelelően tevékenykedni”. Alit, aki igen értékes kapcsolat, ámde kezdetben túl önállóan, egyenrangú félként tárgyal Carlos-szal, valamilyen Közel-Keleten

⁹ ÁBTL. 3.2.5. O-8-635/3.

ELEMZÉS

és Párizsban végrehajtott akcióval akarják kompromittálni és ezzel kizárólag magukhoz kötni. „Dzsamal”-t, aki a szervezet „likvidálója”, körülbelül ez idő tájt küldi Carlos konkrét feladattal Párizsba – de az összefüggésre nincs bizonyíték. Lehetséges, hogy „Dzsamal” egy másik likvidálási megbízatás miatt utazik: a dél-jemeni illetőségű „Szarkisz”-t, akit Carlos Párizsba telepített, de „fecsegő” magatartása miatt már nem bízik meg benne, megmérgezik, de életben marad. Berlinbe irányítják, ahol egyedül azzal az Abu Tamouh-val tarthatja a kapcsolatot, aki Irak berlini nagykövetségén diplomata, de közben „újságíróként” sokszor megfordul az NDK-ban is.

Vertikálisan tehát Carlos hálózata lineárisabb, mint akár az Al-Kaidáé, akár az Iszlám Államé. Az Al-Kaida bin Laden idején hasonlóan egyszemélyes vezetéssel működött, bár a diverzifikációs folyamat beindulásával már akkor is létrejöttek olyan terrorista csoportok, például a Száhel-övezetben, amelyek magukat az Al-Kaida hálózatának tekintették, de valójában nem tartoztak Bin Laden szervezetéhez. Bin Laden halála után pedig erősen megosztottá vált a szervezet irányítása: önjelölt és egymással versengő, viaskodó vezetőkkel, akik nem fogadják el sem Al-Zawahirit, sem egymást, mint vezetőt. A Iszlám Államnál nehezebb nyomon követni a vertikális vezetési láncolatot. Ma még nem lehet pontosan megmondani, hogy akár a maga idejében Al-Baghdadi, akár az őt követő Al-Adnani irányító szerepe milyen széles spektrumot fogott át, és az egyes akciókhoz kapcsolódó döntések milyen mértékig kötődtek az ő jóváhagyásukhoz. Valószínűsíthető, hogy a diverzifikációs folyamat az ő köreikben is elindult. Az elmúlt évek súlyos európai merényleteinek az elemzése is kettősséget mutat. Hisz egyfelől mindegyik elkövetőt egyetlen személyi láncszem, Abaaoud személye kapcsolta Al-Adnanihoz, de a konkrét parancsot és jóváhagyást Abaaoud mindig két tuniszi főnöktől kapta. Az isztambuli Reina Disco merénylete, Masharipov, egy rakkai emír

ELEMZÉS

parancsát követte. Arról azonban, hogy amaz egyeztetett-e az ISIS legfelső vezetésével, nem találtam adatot. Az ISIS irányítási modelljéről valószínűleg ma még nincs elég információnk. De talán a virulenciája abból is fakadhatott, hogy noha magát államnak nevezte, működésében viszonylag nagy döntési szabadságot biztosított alsóbb szintű parancsnokainak is. Sőt, a magányos farkasok megszólításával – még ha csupán propagandának, figyelemelterelésnek és lélektani nyomásgyakorlásnak szánta is –, a célpontok és módszerek kiválasztását látszólag a szervezeten kívülre delegálta. A valóságos gyakorlat és a látszatteremtés kettősségét jól mutatta például a würtzburgi vonat támadójának magányos radikálisként megnyilvánuló bemutatkozó videója, amelyről utóbb kiderült, hogy jóváhagyásra elküldte a ISIS titkosszolgálatának, az Amniyatnak Szíriába.

Horizontálisan azonban Carlos networkje tarkább és rétegzettebb, mint a dzsihadista hálózatok. A terrorszervezet tagjainak sokszoros földrajzi beágyazottsága az, ami Carlos szervezetében feltűnő és a dzsihadista szervezetekben – a látszat ellenére – alig tapasztalható. Noha Szíriában az oda érkező „idegen harcosok” között számos náció megtalálható volt, de abban az európai országban, ahonnan érkeztek, a többségük csupán a saját szűk, radikálisokból álló környezetével tartott fenn szorosabb kapcsolatot. Carlos embereinek az élettere sokkal szélesebb társadalmi és földrajzi köröket szőtt át: szülőhazájuk, az útleveleiket kiállító államok, korábbi tartózkodási helyeik és működési terepük ritkán esett egybe. Ez pedig azt jelenti, hogy a szervezet vezetőjének a „csápjai” egy-egy tagon vagy szövetségesen keresztül – a hálózat horizontális tengelyén – megsokszorozódnak. Ez a sokszoros földrajzi bekötöttség a hálózat tagjainak a többségére jellemző. Iraki állampolgár, Ghánában felvett vízummal érkezik Magyarországra például Aldin Adnan, aki közben az Alkhateeb vegyészeti gyár igazgatója

ELEMZÉS

Berlinben. Svájcban, Genfben él Theresa, aki Carlos összekötője a görög Népi Forradalmi Harc nevű terrorszervezet (ELA) felé, és kiérdemli Carlos elismerését a „Gabriel” fedőnevű akcióért, amelyben egy szovjet **RPG7 páncéltörő rakétavetőből öt rakétát lőttek ki** egy francia atomerőműre. Bár a dzsihadista terroristák is megfordulnak több országban, akár Szíriába menet, vagy amikor magukat menekültnek kiadva visszaindulnak Európába, de nyilvánvalóan nem rendelkeznek olyasfajta társadalmi kapcsolatokkal, mint amelyekre Carlosék mondjuk egy-egy európai ország szimpatizáns értelmiségéből számíthattak. Az iszlamista terroristák egy-egy európai sejtjének a működési terepe többnyire egy-egy régióhoz, országhoz vagy városhoz kötődött. Gondolhatunk akár a párizsi és brüsszeli merénylők francia kisvárosi vagy molenbeeki hátterére, vagy a manchesteri terrortámadás elkövetőjére, aki egy olyan líbiai eredetű, manchesteri közösségben radikalizálódott, amelynek a tagjai közül sokan éveken keresztül ingajáratban fordultak meg Manchester és Líbia, Manchester és az ISIS szabratái kiképzőtáborai között, de nem bukkantak fel mondjuk a párizsi vagy a brüsszeli radaron. Carlos hálózatának a tagjai viszont egyik országból utaznak a másikba, mindenütt vannak fedett kapcsolataik, ideológiai szövetségeseik, „társutasaik”, értelmiségiek, üzletemberek, sajtómunkások, diplomaták, befolyásos támogatók az adott ország vezető rétegéből.

A térképen központi szerepet betöltő, a hálózatot koordináló személyek közvetlenül is összefüggésbe hozhatók merényletek elkövetésével. Magán Carloson kívül „Steve”, „Ali” és „Tarek”, akik személyesen is köthetők a szilveszterkor elkövetett dél-franciaországi terrorcselekményekhez, a bejrúti

ELEMZÉS

francia külképviselet elleni támadáshoz vagy a madridi merényletekhez.¹⁰

A C-79-es dossziéból kibontható hálózat két irányba is bővíthető volna még. Egyrészt a Carlos dokumentumaiból és feljegyzéseiből származó, 59 névből álló jegyzékkel és azzal a más módon felderített, 121 névből álló névlistával, amelyet szintén csatoltak a C-79-es dossziéhez. Ezekből a listákból talán még érdemes volna kiegészíteni a fenti mátrixot, erre azonban itt nem vállalkozhattam. Vizsgálható volna másrészt a Magyarországon ezekben az években szintén megforduló vagy tevékenykedő más terrorcsoportok lehetséges együttműködése Carlos hálózatával. Ebben a vonatkozásban Orbán Balázs történész számos kitűnő tanulmánya és a témát átfogó munkássága¹¹ szolgálhat majd alapul.

¹⁰ Napi információs operatív jelentések, 1983 november 22., 1984. január 5., 1984. május 7. In: HANKISS Ágnes (2010): Terroristák Budapesten. Hamvas Intézet – ENP Képviselőcsoport. 2010.

¹¹ Lásd: ORBÁN Balázs (2007): Egy túszerdrama háttere – magyar földmérők elrablása Irakban. Betekintő. 2007/3.

ORBÁN Balázs (2013): Egy magyar tengerjáró hajó titkos küldetése. Betekintő. 2013/2.

ORBÁN Balázs (2016): Szürkekék és farkasok a vörös árnyékában. Hamvas Intézet. 2016.

ORBÁN Balázs (2016): A magyar állambiztonság és a nemzetközi terrorizmus az 1980-as években. Kommentár. 2016/6.

ORBÁN Balázs (2017): Kadhafi esete a magyar hadiiparral. Hamvas Intézet. Arc és Álarc. 2017/1.

ORBÁN Balázs (2017): Merénylet a kolumbiai nagykövet ellen. Betekintő 2017/3.

ORBÁN Balázs (2017): Célkeresztben Adu Nidal. Hamvas Intézet. Arc és Álarc 2017/2. Megjelenés alatt

ELEMZÉS

Születési idejüket tekintve a Carlos hálózatában szereplő terroristák többsége, ha életben van, ma 60-75 évesnél nem idősebb. Utóéletük is tartogathat számunkra érdekességeket. Néhányuk további pályafutását Mező Gábor, a Hamvas Intézet munkatársa próbálta meg feltárni.¹² 1994 szeptemberében például Genfben terrorcselekmények vádjával letartóztattak négy svájci állampolgárt, köztük Berthe de Marcellust (az ábrán *Theresa*), Marina Berta-Kuhnert (az ábrán *Sally*) és Giorgio Bellinit (az ábrán *Roberto*). Végül bizonyítékok híján elengedték őket. Roberto részt vett a **Szabad Európa Rádió elleni támadásban**, míg Theresa a gyanú szerint egy **szaúdi diplomata ellen követett el sikertelen merényletet**. Antiglobalista mozgalmaknak és a G8-ak elleni tüntetéseknek sokáig voltak még aktív résztvevői. Berthe de Marcellus pedig jelenleg, Mező Gábor kutatása szerint – ha a név alapján valóban ő az –, pszichoterapeutaként praktizál Genfben, traumakezeléssel foglalkozik.

Alain Frilet, a Libération című baloldali francia napilap riportere volt, ma is elismert, megbecsült fényképész, feleségével, Anne Kupiec-cel az IRA összekötői Carlos hálózatában – Párizsból. Frilet 2011-es párizsi bírósági meghallgatásán beszélt a magyarországi látogatásról. Állítása szerint a magyar hatóságok emberei **szolgálati járművekkel kísérték el egy katonai bázisra, ahol maguk a katonaság emberei pakolták tele fegyverekkel a kocsijuk csomagtartóját, és biztosították, hogy katonai kísérettel mehessenek át a jugoszláv határon.**

¹² MEZŐ Gábor (2016): A hálózat www.pestisracok.hu 2016. 03.28., 2016. 04. 25.

ELEMZÉS

A Szovjetunió összeomlását megelőző évtizedek a szélsőséges baloldali terrorizmus és az iszlamista radikalizmus történeti kapcsolatának olyan korszakát mutatják, amelyben még a baloldali extrémisták, ha nem is diktáltak, de legalább is egyenrangú felekként működtek együtt az iszlamista mozgalmakkal és államokkal. A szélsőbalos terrorszervezetek azonban Moszkva teljes körű támogatása és védőernyője nélkül elveszítették az erejüket és életképességüket. Ideológiai vonzerejük pedig – számszerűleg és az utánpótlást tekintve – mindig is jóval kevesebb potenciális követőre számíthatott, mint a vallási fanatizmuson nyugó radikalizmus. A terrorizmus vészjósló arcát ma az iszlamisták rajzolják meg és festik át időről időre; a baloldali-anarchikus szélsőségesek legfőbb régi dicsőségük romjain, „hasznos idiotaként”¹³ egyengethetik az iszlamista térhódítás számára a terepet.

Irodalomjegyzék

- ORBÁN Balázs (2007): Egy túsdráma háttere – magyar földmérők elrablása Irakban. Betekintő. 2007/3.
- ABTL 4.1.A-2019.
- ÁBTL. 3.2.5. O-8-635/3.
- HANKISS Ágnes (2010): Terroristák Budapesten. Hamvas Intézet – ENP Képviselőcsoport. 2010.

¹³ Lásd: HANKISS Ágnes (2017): Nyílt tengeren – „Hasznos idioták” kora: az iszlamisták és a nyugati baloldal. Magyar Idők. 2017. október 1.

ELEMZÉS

- HANKISS Ágnes (2010): Terroristák Budapesten. Hamvas Intézet – ENP Képviselőcsoport. 2010.
- HANKISS Ágnes (2017): A magányos merénylő legendája, Magyar Idők, 2017. július 1.
- HANKISS Ágnes (2017): Nyílt tengeren – „Hasznos idioták” kora: az iszlamisták és a nyugati baloldal. Magyar Idők. 2017. október 1.
- HANKISS Ágnes: A „magányos farkas” legendája. Terrorista hálózatok. Hamvas Intézet, Arc és álarc, 2017/2. Megjelenés alatt.
- KASZNÁR Attila (2017): A Távols-Kelet terrorszempon-tú biztonsági kockázatai. Hamvas Intézet. Arc és Álarc. 2017. 1. szám. 101-105. o.
- KREBS, Valdis: Connecting the Dots. Tracking Two Identified Terrorists, <http://www.orgnet.com/prevent.html> (letöltés időpontja: 2017. 11. 19.)
- MEZŐ Gábor (2016): A hálózat www.pestisracok.hu 2016. 03.28., 2016. 04. 25.
- ORBÁN Balázs (2013): Egy magyar tengerjáró hajó titkos küldetése. Betekintő. 2013/2. ORBÁN Balázs (2016): A magyar állambiztonság és a nemzetközi terrorizmus az 1980-as években. Kommentár. 2016/6.
- ORBÁN Balázs (2016): Szürkék és farkasok a vörös árnyékában. Hamvas Intézet. 2016.
- ORBÁN Balázs (2017): Merénylet a kolumbiai nagykövet ellen. Betekintő 2017/3.
- ORBÁN Balázs (2017): Célkeresztben Adu Nidal. Hamvas Intézet. Arc és Álarc 2017/2. Megjelenés alatt
- ORBÁN Balázs (2017): Kadhafi esete a magyar hadiiparral. Hamvas Intézet. Arc és Álarc. 2017/1.